

מאוצרות הפרשה

בין הזמנים

מה יש בבין הזמנים שאין בזמן? הג"ר חיים גריינמן זצ"ל היה אומר: איזה דבר (שקשור ללימוד התורה) יש בבין הזמנים שאין בזמן? והשיב: בבין הזמנים אין בין הסדרים!! אפשר ללמוד ברצף עד 12 בלילה... והדברים נוקבים.

לא מגיע לחתיכת תוספות

לפני שנתיים פגשתי את הג"ר יודיל בוויאר שליט"א בחוף הים בחיפה. ר' יודיל התהלך בקושי ובמאמץ, ובניו שיחי הביאוהו למנוחה והתרעננות בים. הוא נכנס למים בכדי לזכות במנת "חיים של חילוץ עצמות"... כשפנה ללכת לביתו שאלתי אותו: האם היה טוב?! ור' יודיל השיב: היה טוב מאד!! אבל זה לא מגיע לחתיכת תוספות...

הערסל שבקעמפ...

מה זה קעמפ? מפורסמת התמונה של ר' ברוך בער זצ"ל שוכב על ערסל מהרהר בד"ת וכך הוא נח...

אחד מראשי הישיבות באמריקה היטיב לומר על כך: ערסל זה מה רמז יש בו? ... עץ בצד ימין, עץ בצד שמאל וערסל מחבר ביניהם... העץ האחד הוא זמן קיץ, העץ השני הוא זה זמן אלול, ה'ערסל' הוא בין הזמנים – הערסל מחבר ביניהם להיות רצף אחד... ואם מנתקים צד אחד לרגע אחד – נופלים... (הגאון ר' חיים ברוך נבנצל שליט"א, גליון אישי בשער חומש)

והסיר ה' ממך כל חלי וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם בך ונתנם בכל שנאיך (ז, יב)

מדייק המהרי"ל דיסקין דיוק נפלא. במנחת חוטא נאמר "לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבנה" (ויקרא ה, יא). ובמנחות (טז): איתא: אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן נתן משהו שמן על גבי כזית מנחה פסל מאי טעמא לא ישים שימה כל דהו עליה עד דאיכא שיעורא ואמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן נתן כזית לבונה על גבי משהו מנחה פסל מאי טעמא לא יתן כתיב עד דאיכא נתינה עליה. הרי מבואר ש'שימה' היא אפילו בכל שהוא ונתינה היא רק בכזית. אם כן "כל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם בך" – אפילו בכל שהוא, "ונתנם בכל שנאיך" – בשיעור כזית למהדרין... (שם)

ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה וגו' (ח, ח)

ובגמ' (ברכות מא ע"ב) איתא "כל המוקדם בפסוק זה קודם לברכה". והיינו שכל הקרוב בסדר הכתיבה למילה 'ארץ' הוא חשוב יותר. ר' יודל רבינוביץ זצ"ל שאל שאלה: מניין לנו שמי שהפרי שכתוב קרוב למילה 'ארץ' הוא חשוב יותר, יתכן שכולם חשובים באותה רמה, ומכיון שהתורה מוכרחת לכתוב פרי אחד ראשון ופרי אחד אחרון זה נכתב בסדר זה, ומנין שהקירבה למילה 'ארץ' מוכיחה על החשיבות? הוא שאל את הטשעבינער רב וכן את הגרי"ז וכל אחד השיב ע"פ סגנונו: הטשעבינער רב השיב: הקירבה למילה 'ארץ' אינה הוכחה על החשיבות, אלא היא יוצרת את החשיבות. כלומר לאחר שנכתב בתורה פרי זה קרוב למילה ארץ, זה יוצר חשיבות מיוחדת לפרי זה. והגרי"ז אמר: אין כזה דבר שהתורה מוכרחה... אילו כל הפירות היו חשובים בשווה היתה מוצאת התורה דרך ללמדנו זאת. (שם)

בעלתי ההרה... ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי (ט, ט) במהלך נדודיו הגיע המגיד מדובנא רבי יעקב קרניץ זצ"ל, ביום חורף סגריר לבית מוכסן בכפר נידח, שהחשיב עצמו כיודע ספר, אבל קמוצנתו קדמה לתורתו, וביקש ממנו דבר מה לאכול, ומקום לישון. אמר המוכסן, צר לי לאכזב אותך, אבל זה עתה תמו הלחם ושאר המאכלים, לעומת זאת מקום לישון, אתך לך בשמחה. רבי יעקב עלה על יצועו, אך הרעב הציק לו, ולא עלה בידו להרדם. אחר זמן מה נכח האורח לראות, שמיד אחר שהבין בעל הבית כי אורחו שקע בשנה עמוקה, הסב עם בני ביתו לארוחה, כשהם מעלים על השלחן ברווח גדול מכל טוב, וסועדים את ליבם בסעודה דשנה. למחרת כשבא רבי יעקב להיפרד ממארחו, אמר לו בעל הבית, "נאמר במסכת ברכות (לא). 'אל יפטר אדם מחברו אלא מתוך דבר הלכה'. יואיל מר לומר לי דבר תורה טרם נפרד". נענה רבי יעקב ואמר, "מעודי תמהתי על מאמר חז"ל במסכת ב"מ (פז): 'לעולם אל ישנה אדם מן המנהג, שהרי משה עלה למרום ולא אכל. לכאורה, הוא גם לא ישן במרום כי כשם שהמלאכים אינם אוכלים אף אינם ישינים, מדוע מזכירה התורה רק שלא אכל ולא שתה? יותר מכך הלא אחרי שמצינו בגמרא כי קשה השינה ממניעת האוכל, שהלא 'האומר שבועה שלא אישן שלשה ימים, מכין אותו וישן לאלתר' (נדרים טו). מדוע לא ציינה הגמרא את העובדה שמשה רבנו לא ישן, שזה חידוש גדול יותר? הלילה נתישבה לי הקושיה, משה רבנו לא אכל במקום משום שלא רצה לשנות מן המנהג. מנין ידע שהמלאכים אינם אוכלים, אולי אכלו בשעה שהוא ישן כמנהג מכניסי אורחים ידועים, אלא מכאן ראייה שהוא לא ישן, וראה שאין מלאכים אוכלים לעולם, לכן לא אכל גם הוא במרום.

מה ה' אלוקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' (י, יב)

רבי מנחם צבי ברלין סיפר בשם נכדו של החפ"ץ חיים, למשפחת זקס, על מרן רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל בעל ה'קהילות יעקב': יום אחד הגיע גביר נודע לישיבת נובהרדוק, שעמדה בראשותו של הגאון רבי אברהם יפהן זצ"ל, וביקש ממנו שיציע בפניו את הבחור הטוב ביותר בישיבה, כחתן לביתו. אמר לו ראש הישיבה שייגש אל הבחור יעקב ישראל קניבסקי, והעיד שהוא הבחור הטוב ביותר. קרא הגביר לבחור זה, והחל לשאול אותו על השאיפות העומדות בפניו בבניית בית, על כל מה שכרוך בכך. הבחור השיב על כל השאלות בסגנון אחד, ואמר שהשאיפה שלו היא להגיע ל'יראת שמים'. זה מה שהוא רוצה להיות בעצמו, זה מה שהוא רוצה לראות באשתו לעתיד, וזה מה שהוא רוצה לראות בביתו. רק יראת שמים. חזר הגביר אל ראש הישיבה, ואמר שהבחור שהצעת לי הוא 'תמים מידי'... שכן כל מה שהוא רוצה, זה רק יראת שמים. והיכן לימוד התורה שלו? היכן השאיפות בידיעת הש"ס? ניגש הגר"א יפהם אל הבחור, מי שעתיד להיות רבן של כל בני הגולה, והציג בפניו את השגותיו של הגביר עד כמה שהוא תמים מדי. נענה הגר"י והשיב: 'כמה תמים הוא הגביר הזה שהוא חושב שיש משהו בעולם חוץ מיראת שמים'!.... (שערי העיר)

כוחה של תפילה

הָרַף מִמֶּנִּי וְאַשְׁמִידֵם וְאַמְחָה אֶת שְׁמֵם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְאַעֲשֵׂה אוֹתָךְ לְגוֹי עֲצוּם וְרַב מִמֶּנּוּ. (ט', י"ד)

בפסוק זה, היה מטעים המגיד הירושלמי רבי שלום שבדרון זצ"ל מסר נפלא, המלמד על כוחה של התפילה. אולם בטרם ניגש אליו – נקדים את המעשה הבא: הגאון רבי זלמן נטע ליבוביץ, בעל מחבר ספרי 'ברכת יעקב', היה נכדו של ראש ישיבת 'קמניץ' הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בעל ה'ברכת שמואל'. הרב ליבוביץ למד כל ימיו מתוך דחק ויסורים גדולים, והתעלה לדרגה של דבקות עצומה בתורה ובנותן התורה. בשלושים השנים האחרונות לחייו, פקדה אותו מחלה ממושכת וקשה. כמה פעמים הגיע כמעט עד שערי מוות, והייתה סכנה ממשית לחייו. בכל פעם שגברה מחלתו וכפסע היה בינו ובין מר המוות, הייתה אמו הצדקנית מרת ציטה לאה ליבוביץ ע"ה, כלתו של הגאון רבי ברוך בער, קורעת שערי שמים בתפילות ותחנונים לרפואת בנה הצדיק. כאשר היו מודיעים לה על מצבו הקשה של בנה, הייתה מרגיעה את כולם, באומרה: "אל דאגה! אני אתפלל עליו, וכל עוד אני בין החיים – גם הוא יחיה", וכדבריה כן היה. תפילתה תמיד הייתה נענית, ובנה היה חוזר לאיתנו. בשנת תשנ"ז חלה רבי זלמן נטע את חוליו האחרון, ויסוריו גברו עליו מאד. בני משפחתו רצו להודיע לאמו, כדי שתתפלל עליו כהרגלה, אך אז נודע שגם מצבה הבריאותי התדרדר מאד. התעורר ספק האם אפשר להודיעה על מצבו הרפואי הקשה של בנה, אם לא, ולשם כך הושיבו בית דין מיוחד בירושלים שיפסוק בשאלה הרת גורל זו. לאחר שישבו על המדוכה נפסק שאין להודיע לאם.

לאחר ימים ספורים הלך רבי נתן נטע לעולמו. לא היה מי שיתפלל עליו. יום למחרת, עלתה גם אמו הצדקנית לישיבה של מעלה. בהלווייתה עמדו הספדנים, על כוח תפילתה המיוחד של צדקנית זו עד שכל זמן שהייתה מתפללת על מאן דהו, תפילתה הייתה "חייבת" להתקבל. הם הוסיפו וסיפרו בהספדם, שעובדה זו לא נעלמה גם מעיני חמיה הגאון רבי ברוך בער, וכאשר חתנו, ראש ישיבת 'תורה ודעת' הגאון רבי ראובן גרוזובסקי, ביקש מחמיו הגדול להתפלל עבור חולה מסוכן, יעץ לו רבי ברוך בער לפנות לכלתו כי תפילתה מתקבלת...

ואנו על פי דרכנו למדנו, שישנם צדיקים, אשר כוח תפילתם הוא כה עצום, עד שכאשר הם מתפללים לרבונו של עולם, כביכול 'מוכרח' הקדוש ברוך הוא להיענות לתפילתם.

ומכאן, למסר הטמון בפסוק, כפי שהיה אומר המגיד רבי שלום שבדרון זצ"ל: הקדוש ברוך הוא רצה להשחית את עם ישראל לאחר חטא העגל, ומשום כך העתיר משה רבנו בתפילתו למענם. אמר לו הקב"ה: 'הרף ממני ואשמידם'. והדברים מבהילים: שכן בכוח תפילתו של משה, דומה היה כמי שאוחז, כביכול, את הקדוש ברוך הוא ואינו מניחו להשחית את עם ישראל, עד שהוצרך לומר לו 'הרף ממני'. אמת, מדובר על תפילה של משה רבנו, אבל על כל פנים, ניתן ללמוד מכאן מהו כוחה של תפילה... (מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

הזמין שלושים מיטות ללינה בשבת ואח"כ נתברר לו שחלק מן המיטות הן מיטות קומותיים

שאלה: מעשה שהיה באדם שארגן שבת התאחדות בצפון הארץ, ובא בדברים עם בעל צימר שישכיר לו שלושים מיטות לצורך הלינה בשבת והסכימו ביניהם על המחיר. ובבואו למקום בערב שבת קודש נוכח המזמין לדעת שחלק מן המיטות הינן מיטות קומותיים, והמשכיר כלל את המיטות העליונות בחשבון השלושים מיטות. והמזמין התרעם עליו שאם היה יודע שהן מיטות קומותיים לא היה שוכר את המקום או עכ"פ לא היה משלם מחיר כזה. האם המזמין צודק בדבריו? **תשובה:** הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי זצ"ל אמר שטענת המזמין היא טענה ואינו צריך לשלם מחיר מלא עבור מיטת קומותיים, ויתפשר עם המשכיר על המחיר. וכן הורו הגאונים רבי יצחק זילברשטיין ורבי יעקב מאיר שטרן שליט"א. והגאון רבי משה שאול קליין שליט"א אמר שאין לקבוע מסמרות בדבר, דאמנם אם שכר מיטות במלון ידוע בודאי לא היתה דעתו לקבל מיטת קומותיים, אולם מי ששוכר צימרים יודע שהם משתדלים לנצל כל פינה, ויתכן שיהיו כמה מיטות קומותיים. ואמנם אם כל המיטות היו מיטות קומותיים באופן שחצי מהמיטות הן מיטות עליונות, זה בודאי דבר לא מקובל והיה צריך להודיע למזמין, אולם אם רוב המיטות הן רגילות וכמה מיטות הן של קומותיים, כמדומה שזה בגדר המקובל והרגיל, ואין המזמין יכול להפחית ממחיר השכירות המוסכם בעבור זה. וכן דעת הגאון רבי שמאי גרוס שליט"א. וכעין זה אמר הגאון רבי מגדל שפרן שליט"א שאם המחיר ששילמו הוא כמקובל בצימרים ולא מעבר לזה, אין המזמין יכול להוריד מהמחיר שהתחייב עליו, כי דבר כזה מקובל לפעמים בצימרים. אמנם יש לו תרעומת על בעל הצימר שלא הודיע לו על כך בפירוש מראש, ולא יפה נהג בעל הצימר שהסתיר זאת מן המזמין. והגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א אמר שאם שילמו את המחיר הרגיל יש למזמין טענה על המשכיר, שאינו חייב לשלם את המחיר הרגיל על מיטה עליונה, אולם אם המשכיר עשה למזמין הנחה וגבה ממנו מחיר מופחת, היה למזמין להעלות על הדעת שבמחיר מופחת יקבל שירות פחות טוב, ואין לו טענה אם קיבל בסופו של דבר מיטת קומותיים במקום מיטה רגילה. וכעין זה אמר הגאון רבי יצחק כץ שליט"א, דאמנם זה דבר מקובל בצימרים שיש מיטות עליונות, אולם אין גובים עליהן את אותן מחיר כמו על מיטה רגילה, ולכן זה שלקח על כל המיטות אותן המחיר עשה שלא כהוגן וצריך להפחית מן המחיר כמקובל. והוסיף הגר"מ שפרן דכל זה בצימרים בארץ ישראל, אבל אלו הנוסעים לקברי צדיקים בפולין ובאוקראינה וכדו', והובטחו להם מיטות ללינה במקומות חניה שלהם אין להם כל טענה על המארגנים אם התברר להם שהמיטה היא מיטה עליונה, דבמקומות אלו בודאי נוסעים על דעת כן שלא תהיה להם מיטה נוחה יותר מהמינימום הנדרש. והגר"מ שטרן לא הסכים לדבריו בזה, שהרי אדם מבוגר אין באפשרותו לעלות בסולם למיטה עליונה, ובודאי חובה על המשכיר להודיע לנוסע שיתכן שיקבל מיטה עליונה, ואם לא הודיעו חייב לדאוג שתהיה לו מיטה רגילה. (וישמע משה)

חידה שבועית

הא ממני ואשמידם, גמירי או לאפולן של אגלן. מי אני?

תשובה לחידה פר"ש: ירון, לבנון, מצרים. תשובה לחידה: סוד. שם הזוכה: מושי פקטר ג"י

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות גולדרייך – הרשברג להולדת הבת הנכדה משפחות ברוכי לאירוסים הבן משפחת רצאבי לאירוסים הבת
 משפחות הרב שוהם להולדת הבת הנכדה משפחות זיידמן – ריין להולדת הבת הנכדה משפחות אילוז – ארז להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות
 משפחת חלפון להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחות נדיב – ה"ה פינטו חפוטא להולדת הבן הנכד הנין משפחות חורי – גלבע להולדת הבת הנכדה
גני הדר-עמישב: משפחת לביא לנשואי הבן ואירוסים הבת משפחת בורשטיין לנשואי הבן משפחת סלומון לנשואי הבת משפחת הורביץ לאירוסים הבת

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
 מינהל שירותי קהילה

